

Møteinnkalling

Utvalg: VILTNEMENDA
Møtested: Marker rådhus
Møtedato: 17.02.2016
Tidspunkt: 18:30 - 00:00

Forfall meldes på tlf 69810500 til Ann Kristin Halvorsrud, som sørger for innkalling av varamenn. Varamenn møter kun ved spesiell innkalling.

Saksnr.	Arkivsaksnr.	Innhold
PS 1/16	16/92	Godkjenning av protokoll
PS 2/16	16/92	Referater
PS 3/16	13/52	Kommunal målsetning for hjorteviltforvaltningen i Marker kommune
PS 4/16	16/79	Fellingsrapport for elg i Marker 2015
PS 5/16	15/670	Høring - Forvaltningsplan for villsvin
PS 6/16	16/30	Støtte til etablering av forvaltningsplan på gås i Haldenvassdraget

Thor Erland Heyerdahl /s/
leder

Godkjenning av protokoll

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
1/16	Viltnemnda	17.02.2016

Rådmannens forslag til vedtak:

Referater

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
2/16	Viltnemnda	17.02.2016

Rådmannens forslag til vedtak:

Referatene tas til orientering.

16/76-1	05.02.2016	RÅD/PM/ANNHAL	K46
469/16		Styret i Vestfjella Viltlag Vedrørende elgforvaltning	

Kommunal målsetning for hjorteviltforvaltningen i Marker kommune

---

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
3/16	Viltnemnda	17.02.2016

Rådmannens forslag til vedtak:

Marker kommune starter revidering av "Kommunal målsetning for hjorteviltforvaltning i Marker kommune"

Berørte parter inviteres til informasjons- og innspillsmøte.

Sammendrag:

I henhold til § 3 i forskrift for forvaltning av hjortevilt skal kommunen utarbeide mål for utviklingen av hjorteviltbestanden.

Bakgrunn:

I forskrift av 8. januar 2016, nr.12, om forvaltning av hjortevilt, med tilhørende rundskriv, skal kommunen i henhold til § 3 vedta målsetninger for utviklingen av bestandene av elg, hjort og rådyr der det er åpnet for jakt på artene. Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane.

Det er grunneierne/jaktrettshaverne som har ansvaret for den praktiske forvaltningen gjennom bestandsplanlegging og plan for årlig avskyting. Bestandsplanenes målsetning skal ta hensyn til offentlige målsetninger jf. Forskrift om forvaltning av hjortevilt § 15. Kommunen har, i henhold til forskriftens § 18 «Fellingstillatelse for elg og hjort (tidligere "Målrettet avskyting")», ansvar for årlig tildeling av fellingsretter til vald uten godkjent bestandsplan.

Marker kommune har en kommunal målsetting vedtatt i sak 10/2013 den 25.02.2013 som vedlegges.

Vurdering:

Marker kommunes eksisterende målsetting for forvaltning av hjortevilt bør revideres i henhold til gjeldende forskrifter og i forhold til utviklingen og utfordringene i hjorteviltforvaltningen.

Det er utført en evaluering av måloppnåelsen for eksisterende kommunal målsetning. I forhold til trafikkdrept hjortevilt ligger en godt under målsetningen. Vedrørende elgforvaltningen har ku/okse-forholdet gått ned i perioden, med ligger totalt for kommunen noe høyt. Ut fra et mål om 50/50 % avskyting av hann- og hunndyr i kalv/ungdyrbestanden, er avskytingen av

hanndyr for stor. Ut fra avskytningsmålene for rådyr ligger en med for høy avskytning på bukk, mens det kan skytes mer killing.

Elgvalda skal i år rullere sine bestandsplaner og de kommunale målsetningene vil danne grunnlaget for deres planer.

Konklusjon:

En starter nå prosessen vedrørende revidering av den kommunale målsetningen og inviterer berørte parter til et informasjons- og innspillsmøte.

Vedlegg:

- Kommunal målsetning for hjorteviltforvaltning i Marker kommune 2013.
- Evaluering av Kommunale målsetninger for hjorteviltforvaltningen i Marker for 2013 – 2015.

Fellingsrapport for elg i Marker 2015

Saknr.:	Utvalg	Møtedato
4/16	Viltnemnda	17.02.2016

Rådmannens forslag til vedtak:

Marker viltnemnd tar fellingsrapporten for 2015 til orientering.

Sammendrag:

Saken viser en sammenstilling av fellingsresultatene for elg i Marker.

Bakgrunn:

Alle jaktlagene i Marker utenom ett, er nå organisert i bestandsplanområder.

Bestandsplanområdene får tildelt sine fellingstillatelser som frie dyr for hele bestandsperioden på 3 år. Valdene avsluttet nå sin 3-åring bestandsplanperiode.

Tabellene viser tildelt og felt elg i Marker fordelt på de enkelte valdene i 2015, summen av sett-elg og bestandsutviklingen i Marker og for valda i perioden 2007 – 2015, samt slaktevektene.

Felt elg i Marker i 2015

År 2015	Krosbyfj. Jaktforening	Rødenes vest	Vestfjella viltlag	Øymark øst	Rødenes øst	Totalt i Marker
Tildelt totalt	2	45	36	40	50	173
Felt Hannkalv	1	1	1	10	4	17
Felt Hokalv	0	2	2	4	3	11
Felt Hanndyr 1,5 år	0	9	4	8	6	27
Felt Hodyr 1,5 år	0	7	5	4	4	20
Felt Hanndyr Eldre	0	11	1	7	9	28
Felt Hodyr Eldre	1	8	3	7	4	23
Felt totalt	2	38	16	40	30	126
Fellingsprosent	100	84	44	100,00	60,00	73,00

Antall Sett-Elg i perioden 2007 – 2015

År	Antall jegerdager	Okse	Ku uten kalv	Ku med en kalv	Ku med to kalver	Sum kalver	Ukjent	Sum sette elg
2007	2676	152	172	151	69	319	70	933
2008	2579	149	149	164	54	299	74	889
2009	2759	150	148	178	70	328	55	929
2010	2624	118	165	162	60	296	53	854
2011	2593	149	172	148	40	238	81	828
2012	2972	149	125	177	69	324	82	926
2013	2664	142	189	146	56	268	75	876
2014	2738	156	183	130	42	222	76	809

Bestandsutviklingen for perioden 2007 – 2015

År	Sett elg pr. jegerdag	Sett ku pr. okse	Sett kalv pr. ku	Sett kalv pr. kalvku	Prosent ku m/kalv av alle kyr	Prosent okse felt av sette okser	Prosent ku felt av sette kyr	Prosent kalv felt av sette kalver	Antall jegerdager
2007	0,35	2,58	0,81	1,31	56,12	48,68	16,58	11,29	2676
2008	0,34	2,46	0,81	1,25	59,4	48,32	18,8	15,38	2579
2009	0,34	2,64	0,83	1,28	62,63	50	16,41	11,59	2759
2010	0,33	3,28	0,76	1,27	57,36	55,93	14,47	11,49	2624
2011	0,32	2,42	0,66	1,21	52,22	37,58	13,33	16,81	2593
2012	0,31	2,49	0,87	1,28	66,31	52,35	12,94	9,88	2972
2013	0,33	2,82	0,68	1,28	51,81	42,34	12,18	9,51	2605
2014	0,3	2,28	0,63	1,24	48,45	35,9	12,11	15,32	2738
2015	0,33	2,36	0,71	1,23	53,74	35,95	11,91	10,94	2539

Rødenes vest

År	Sett elg pr. jegerdag	Sett ku pr. okse	Sett kalv pr. ku	Sett kalv pr. kalvku	Prosent ku m/kalv av alle kyr	Prosent okse felt av sette okser	Prosent ku felt av sette kyr	Prosent kalv felt av sette kalver	Antall jegerdager
2007	0,45	2,09	0,79	1,33	57,53	51,43	17,81	17,24	381
2008	0,43	2,5	0,96	1,31	64,29	53,57	20	20,9	404
2009	0,38	2,93	1,03	1,33	73,42	48,15	21,52	13,58	497
2010	0,5	2,37	0,72	1,32	52,11	60	18,31	11,76	306
2011	0,35	1,51	0,68	1,41	48,21	54,05	23,21	10,53	388
2012	0,47	2,87	0,82	1,28	64,04	51,61	15,73	12,33	450
2013	0,34	2,74	0,7	1,24	53,97	69,57	22,22	9,09	399
2014	0,39	2,42	0,64	1,18	53,26	50	15,22	11,86	538
2015	0,32	2,35	0,51	1,13	39,34	76,92	24,59	9,68	403

Vestfjella villtag

År	Sett elg pr. jegerdag	Sett ku pr. okse	Sett kalv pr. ku	Sett kalv pr. kalvku	Prosent ku m/kalv av alle kyr	Prosent okse felt av sette okser	Prosent ku felt av sette kyr	Prosent kalv felt av sette kalver	Antall jegerdager
2007	0,28	3,11	0,69	1,38	49,15	42,11	22,03	7,32	482
2008	0,27	3,45	0,58	1,11	52,17	45	15,94	12,5	511
2009	0,27	2,35	0,65	1,21	53,7	60,87	18,52	2,86	454
2010	0,22	3,13	0,76	1,25	56	62,5	14	10,53	486
2011	0,28	3,27	0,43	1,07	38,89	31,82	11,11	12,9	508
2012	0,23	3,36	0,74	1,1	63,83	57,14	17,02	11,43	510
2013	0,29	2,52	0,7	1,16	60,32	32	15,87	4,55	554
2014	0,29	2,28	0,56	1,29	42,11	36	14,04	15,63	479
2015	0,2	2,53	0,81	1,2	58,14	29,41	18,6	8,57	557

Øymark øst

År	Sett elg pr. jegerdag	Sett ku pr. okse	Sett kalv pr. ku	Sett kalv pr. kalvku	Prosent ku m/kalv av alle kyr	Prosent okse felt av sette okser	Prosent ku felt av sette kyr	Prosent kalv felt av sette kalver	Antall jegerdager
2007	0,45	2,38	1,05	1,39	64	46,03	14,67	8,28	878
2008	0,45	2,26	0,86	1,26	61,08	39,19	16,17	10,42	962
2009	0,42	2,71	0,79	1,28	59,78	43,94	13,97	9,15	999
2010	0,37	4,24	0,83	1,31	62,11	60,53	12,42	8,21	999
2011	0,4	2,98	0,75	1,2	60	30,77	9,03	17,09	928
2012	0,34	2,39	0,97	1,35	68,79	45,76	9,93	7,3	1085
2013	0,39	3,31	0,81	1,45	53,49	38,46	10,85	8,65	743
2014	0,32	1,98	0,71	1,29	50,46	23,64	12,84	12,99	793
2015	0,56	2,36	0,8	1,29	60,44	19,48	6,04	9,59	766

Rødenes øst

År	Sett elg pr. jegerdag	Sett ku pr. okse	Sett kalv pr. ku	Sett kalv pr. kalvku	Prosent ku m/kalv av alle kyr	Prosent okse felt av sette okser	Prosent ku felt av sette kyr	Prosent kalv felt av sette kalver	Antall jegerdager
2007	0,26	3,34	0,57	1,12	48,6	56,25	15,89	16,39	844
2008	0,2	2,28	0,77	1,21	57,89	72	28,07	25	685
2009	0,25	2,48	0,87	1,29	66,23	58,06	16,88	17,91	730
2010	0,28	3,23	0,69	1,17	54	45,16	15	17,39	778
2011	0,25	2	0,68	1,18	52,7	35,14	17,57	20	685
2012	0,25	2,07	0,84	1,25	66,29	60,47	13,48	10,67	885
2013	0,31	2,82	0,53	1,16	44,35	40,91	7,26	15,15	824
2014	0,22	2,47	0,56	1,25	44,94	41,67	7,87	24	876
2015	0,2	2,29	0,59	1,15	46,48	48,39	11,27	16,67	793

Slaktevekter 2007 – 2015

År	Hann kalv snittvekt	Hann kalv antall	Hunnkalv snittvekt	Hunnkalv antall	Hann- dyr 1 ½ år snitt- vekt	Hann- dyr 1 ½ år antall	Hunn- dyr 1 ½ år snitt- vekt	Hunn- dyr 1 ½ år antall	Hann- dyr eldre snitt- vekt	Hann- dyr eldre antall	Hunn- dyr eldre snitt- vekt	Hunn- dyr eldre antall
2007	68,85	20	68,7	15	147,44	41	141,63	30	204,85	33	188,87	31
2008	72,46	28	73,1	18	146,17	30	144,68	28	204,38	40	190,14	42
2009	73,85	20	68,2	13	145,25	32	144,64	25	207,48	33	183,03	32
2010	80,37	19	67,2	15	145,11	35	139	27	198,97	31	182,31	29
2011	72,36	22	67,3	18	141,64	33	136,27	30	205,22	23	179,28	18
2012	70,25	16	67,2	15	148,57	42	136,83	18	207,69	36	181,03	30
2013	68,21	14	65,4	11	141,72	39	124,27	26	210,79	19	188,67	21
2014	68,29	17	68,4	17	135,96	28	132,75	24	186,73	26	169,76	21
2015	68,82	17	62	11	146,76	29	139,5	20	206,74	27	178,86	22

Vurdering:

Dette er siste året i bestandsplanperioden og eksisterende planer skal evalueres før utarbeidelse av nye. Marker kommunes målsetning for hjorteviltforvaltningen skal revideres og i den sammenhengen er det gjort en evaluering av målsetningene fra 2013 (henviser til sak i samme møte).

Dataene ovenfor er på grunnlag av «Sett-elg» skjemaene og slaktevektskjemaer som jaktlaga leverer. Dataene blir lagt inn i www.hjorteviltregisteret.no og er allment tilgjengelige. Når en går inn i tallmaterialet og ned på vald og jaktlagsnivå er datagrunnlaget på noen områder svært lavt og gir ikke bestandig et riktig bilde av situasjonen.

Produktiviteten for elgbestanden kan vurderes ut fra dataene «sett kalv pr. ku» og «sett kalv pr. kalvku». For Marker sin del har «sett kalv pr. ku» gått noe opp igjen, men «sett kalv pr. kalvku» (tvillingraten) har gått noe ned som viser at kuene har lavere produktivitet. Dette varierer noe innad i kommunen.

Prosent ku med kalv av alle kyr har gått noe opp i 2015 i forhold til de to foregående årene, men varierer mellom valdene. Det tallet har en tidligere sett har variert i forhold til tilstedeværelse av ulv i de forskjellige områder i kommunen. Sett ku pr. okse har gått noe ned, noe som er målsetningen i den kommunale målsetningen for hjortevilt og i bestandsplanene for valda, men det er ønske om at den blir lavere. Mangel på okser og særlig storokser kan også være årsaken til at prosent ku med kalv av alle kyr er så lav.

Undersøkelser viser at kuene ikke lar seg bedekke av ungoksene ved den første brunsten i påvente av større okser. Det er ikke alle som er enige i dette, men hvis kua ikke blir bedekket før ved ombrunsten og kanskje av ungokser, vil dette medføre sent fødte kalver med lavere sjans til å opparbeide seg gode vekter og kondisjon før vinteren. Dette gir en ond sirkel som medfører dyr med dårligere kondisjon som igjen gir dårligere produktivitet til å bære fram kalver. Ungokser som benytter mye energi i forbindelse med brunsten vil også tape mye kroppsvekt og kan få problemer med å bygge seg opp igjen.

Konklusjon:

Videre forvaltning av elgbestanden må vurderes kontinuerlig sammen med elgvaldene.

Høring - Forvaltningsplan for villsvin

Saknr.:	Utvalg	Møtedato
5/16	Viltnemnda	17.02.2016

Rådmannens forslag til vedtak:

Marker kommune anser høringsforslaget til forvaltningsplan for en god start, og vil følge opp de foreslåtte lokale tiltakene i den videre lokale forvaltningen.

Det er ikke ønskelig med en stor bestand av villsvin i kommunen, og vi ser at reproduksjonsevnen gjør at det er vanskelig eller umulig å ikke akseptere at denne arten ikke finnes i kommunen.

Sammendrag:

Østfold fylkeskommune har i samarbeid med fylkesmannen i Østfold utarbeidet en lokal forvaltningsplan for villsvin. Hensikten med planen er først og fremst å gi jegere, grunneiere, produsenter i jordbruket og deres organisasjoner veiledning og grunnlag for forvaltning av villsvin, slik at de kan styre bestanden lokalt, og begrense skadene i jordbruket og trafikken gjennom lokale tiltak. Det er også et mål at økt kunnskap skal føre til gode jaktrutiner og riktig hundebruk i både ordinær jakt og ved ettersøk.

Bakgrunn:

Bakgrunnen for planen er økende bestand av villsvin i Sverige, samt den foreløpige utbredelsen i Østfold. Det kan forventes ytterligere utbredelse av villsvin i fylket. Planen tar for seg villsvinets historikk i Norge og Sverige og dens status som en «svartelistet art» her i landet der den oppfattes som en «uønsket» art. Villsvinets levemåte, høstingspotensiale og skadepotensiale påpekes i planen og forventes å få konsekvenser for store deler av Østfold i fremtiden. Det er grunneier som i Norge besitter jaktretten og således vil deres muligheter og samarbeid om lokal forvaltning være nøkkelen om vi vil lykkes med lokal forvaltning av villsvin. Villsvinet kan gjøre en betydelig skade på jordbruksarealer og avlinger, og dette kan få stor økonomisk betydning for den enkelte gårdbruker. Erfaring i Sverige viser at skadepotensialet kan være betydelig også i boligområder, på golfbaner og lignende idrettsarenaer samt utgjøre en frykt blant enkelte.

Strategiene i planen for å kunne nå målene er at det dannes forvaltningsområdet lokalt med elgvaldene som utgangspunkt i alle områdene med villsvin tilstede. Videre skal villsvinstammens størrelse styres av lokale naturlige forutsetninger og lokalt skal det bestemmes hvordan målene skal nås og hvem som har ansvaret for de enkelte tiltak. Føring og åte skal kun brukes for å redusere skader og øke fellingsmulighetene. Grunneier- og jegerorganisasjonene, samt viltmyndigheter må bidra til kunnskapsoppbygging.

Tiltakene er foreslått ut fra bestandsstatus for villsvin i området. Kommuner med fast forekomst av villsvin skal ta initiativ til oppstartmøte med vald og lokale organisasjoner med

formål å etablere fast samarbeid om forvaltningen. Kommuner med streifdyr tar initiativ til fagmøter for vald og organisasjoner med formål å øke kunnskap om villsvin og villsvinforvaltning. Offentlig viltforvaltning skal ta initiativ og støtte arbeid med etablering av ettersøksekvipasje. Jegerne skal bidra med bedre rapportering av felte dyr.

Forvaltningsplanen er tenkt rullert dersom nye regler for forvaltning eller tiltak for villsvin blir vedtatt senere.

Lokale organisasjoner og foreninger har i bred invitasjon fra Østfold fylkeskommune blitt oppfordret til egne innspill til planen.

Vurdering:

En kjenner i dag ikke til noe fast tilhold av villsvin i Marker. Det er flere ganger i løpet av de siste årene blitt observert dyr og spor av villsvin. Det ble i 2014 observert ei sugge med unger, men de forsvant raskt. Det er et fåtall dyr (3-5 stk.) som en har opplysninger om er skutt i kommunen. I Aremark er det i dag fast tilhold av en bestand øst i kommunen, samt at det en bestand nord for Haldenvassdraget i Halden på grensa til Aremark. På svensk side øst for Aremark har det i lengre tid vært etablert villsvin. I 2005 ble den første hunddyrflokken observert i Aremark og i 2006 ble det første hanndyret felt. Antall observasjoner og fellinger økte fram mot de harde vintrene 2009/10 og 2010/11. Bestanden avtok noe etter det. I en villsvinbestand er det utviklingen og etableringen av sugger (voksne hunngris) som styrer utviklingen i bestanden. De holder flokkene samlet og styrer således utbredelsen av bestanden. Galtene, som er hanngriene, vandrer over et mye større område. Det oppgis at det i de seneste årene har blitt skutt i størrelsesorden 100 – 150 gris i Halden og Aremark. Siden det ikke er noen rapporteringsplikt på skutt villsvin, er det vanskelig å anslå riktig størrelsesorden på hvor mange dyr som er tatt ut. I planen står det at utbredelsen av bestanden her i fylket har økt med ca 1 – 2 km pr. år for hunddyrene. Villsvinbestanden øst i Aremark har holdt seg relativt stabil da den har blitt beskattet.

Ut fra planens strategi legges det opp til at Marker kommune tar initiativ til fagmøter for vald og organisasjoner med formål å øke kunnskap om villsvin og villsvinforvaltning.

Planen tar opp at det lokalt i Østfold er store forskjeller i hva folk synes om villsvin som en ny art i naturen. For noen skaper den redsel, for andre er den en stor skadegjører og for andre er den et jaktobjekt og en inntektsgivende art i så måte.

Skadepotensialet i vår kommune med en del dyrket mark er stort, og for den enkelte gårdbruker kan det være betydelig. Ved en spørreundersøkelse til grunneiere i Aremark i 2010 (Haaverstad 2011), ble det rapportert lite skader på innmark. Av 33 intervjuede grunneiere, hadde sju opplevd skader på innmark som gjorde innhøsting vanskelig eller umulig. 25 stykker hadde opplevd mindre skader i form av noe nedtråkking og spising av korn.

Utfordringen med forvaltning av villsvin i Norge sammenlignet med Sverige, ligger muligens i grunneierstrukturen og muligheten til lokal forvaltning. I Sverige er produksjonsenhetene betydelig større og det er lettere for en grunneier å forvalte sin grunn, samt selge jakt innenfor grensene til noen få grunneiere. Dette gjør forvaltningen mer forutsigbar for den som i stor grad er skadelidende. I Norge og Østfold er gjennomsnittseiendommen så liten at en lokal

forvaltning vil omfatte et betydelig antall brukere som må samarbeide hvis de skal oppnå noen god forvaltning. Dette kan by på lokale utfordringer.

Jakt og lokal forvaltning er i liten grad utbredt i Østfold. Det er i grove trekk elg som har noe særlig samarbeid over eiendomsgrenser og har dannet seg vald av noe størrelse. Valdstruktur finnes også i rådyrforvaltning og beverforvaltning, men disse arealene ansees som alt for små i forhold til forvaltning av villsvin.

Andre samfunnsutfordringer blir knyttet til den allmenne persons frykt for slike ville dyr. Vi har ingen erfaring og «skrekkhistoriene» kan bre seg fort. Villsvin i hager på leting etter mat i plener og blomsterbed kan utgjøre en utfordring og skape frykt.

Det er også å forvente ut fra de erfaringene de har gjort i Sverige at det vil bli noe viltpåkjørslar i trafikken. Et skadet villsvin er ikke ufarlig og vil sette nye krav til lokale offentlige ettersøkspersonell og for de som skal utøve jakt.

Faren for spredning av sjukdommer og smitte er også noe vi må ta med i vurderingene. Trikiner, virus, pest og patogene bakterier er noe som villsvin kan føre med seg. Faren og muligheten for smitteoverføring må til enhver tid følges og etablert overvåkningsprogram må følges bedre opp.

Villsvin er i Sverige og mange europeiske land et svært populært jaktobjekt. Villsvinkjøtt er svært godt egnet som mat, men må testes for trikiner. Funn av dette har i Sverige vært svært lavt og ansees ikke som noe stort problem. Jaktobjektet villsvin gir høy avkastning og det er flere jaktformer som egner seg på denne viltarten. Drivjakt og åtejakt er populære jaktformer. Utleie av jaktrett, husvære, forpleining med mer er stor forretning for flere eiendommer i Sverige og Europa forøvrig.

Interessekonflikter, skadeforebyggende tiltak, informasjon, samarbeid og tilrettelegging er felt som må løses hvis vi skal lykkes med en lokal god villsvinforvaltning.

Konklusjon:

Marker kommune har streifdyr av villsvin, men en skal ikke se bort fra at det kan etablere seg bestander i deler av kommunen. Av den grunn bør en følge oppfordringen i planen.

Forvaltningsplanen som nå er lagt ut på høring ansees som et godt utgangspunkt i det videre arbeidet med villsvin i fylket.

Vedlegg:

Forslag til forvaltningsplan for villsvin i Østfold

Støtte til etablering av forvaltningsplan på gås i Haldenvassdraget

---

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
6/16	Viltnemnda	17.02.2016

Rådmannens forslag til vedtak:

Marker viltnemnd støtter utarbeidelse av en forvaltningsplan for gås i Haldenvassdraget med omsøkte kr. 5000,-.

Midlene tas av det kommunale viltfondet.

Det forutsettes at de andre forespurte bidrar til prosjektet.

Sammendrag:

Marker kommune har mottatt en søknad fra Havass fiskelag om finansiell støtte til forvaltningsplan for gås i Haldenvassdraget.

Bakgrunn:

Marker kommune har mottatt en søknad fra Havass fiskelag om finansiell støtte til forvaltningsplan for gås i Haldenvassdraget. Havass Fiskelag er en overbygning av grunneierlagene som er i Haldenvassdraget (Østfold og Akershus), samt Hellesjø og Bråtevann.

Gåsebestanden, spesielt grågås og hvitkinngås, har økt betraktelig i Akershus og Østfold de siste årene. Tradisjonelt har de hekket i kystområdene, men vi har nå sett en økning i grågåsbestanden i Haldenvassdraget, med både hekkende og trekkende fugl. Gåsa har dermed blitt en vesentlig skadegjører i landbruket.

Hensikten med forvaltningsplanen er å samordne kunnskap, tiltak og forvaltning av gås på lokal skala. Samtidig ønsker en at dette skal skape engasjement og inkludering av ulike brukergrupper som har med gåsa å gjøre.

Målsetningen for planen er:

- Kartlegge dagens bestand
- Kartlegge dagens jakt
- Felles overordnet forvaltning av gjess i vassdraget
- Felles målsetning og strategi for skadereduksjon i landbruket
- Felles jaktopplegg. Jakten tenkes organisert og utført lokalt, men med en overordnet plan og strategi
- Felles mål for bestandsstørrelsen

Utmarksavdelingen for Akershus og Østfold skal være faglig sekretær for arbeidet.

Det er satt opp et budsjett på kr. 90 000,-. Finansieringsplanen viser at de søker om eksterne midler til prosjektet for kr. 80 000,-. Det søkes Marker kommune om kr. 5000,- til prosjektet.

På oppdrag fra Fylkesmannen i Østfold har Utmarksavdelingen tidligere utført en skadeundersøkelse forårsaket av gås i Østfold i 2011 og i perioden 2013-2015 utarbeidet de en rapport «Gås- forvaltning, jaktområder og jaktprodukter».

Vurdering:

Gåsebestanden har i de siste årene økt sterkt i antall og forårsaket skader på innmark og på badestrender. Kanadagåsa var først ute, mens en nå erfarer at den har blitt noe mer sky. Derimot har grågåsa tatt over i antall.

Forvaltning av gåsebestanden krever samarbeid over et stort område der en forenes om mål og tiltak for bestanden. Prosessen ved utarbeidelse av en forvaltningsplan vil gi informasjon og kunnskap om bestanden og kan gjøre grunneierne beviste ovenfor problematikken og iverksette felles tiltak, samt kunne utnytte den i forbindelse med næringsutøvelse. Dette kan også vurderes opp mot annen utleie av jakt. Det er flere arter som lokalt ikke oppfattes å ha stor jaktverdi, men som kan utnyttes mer enn det gjøres i dag.

Konklusjon:

Med dagens interesse for forvaltning av gås, antar en de vil øke i antall. En støtter en utarbeidelse av en forvaltningsplan med økt fokus på gås i vassdraget.